

Katedra žurnalistiky Ekonomické fakulty
Vysoké školy báňské-Technické univerzity
Ostrava

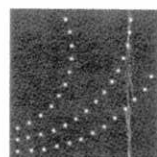
Centrum pro hospodářské a sociální dějiny
při Filozofické fakultě Ostravské univerzity
v Ostravě

Si vás dovoluji pozvat na kulatý stůl

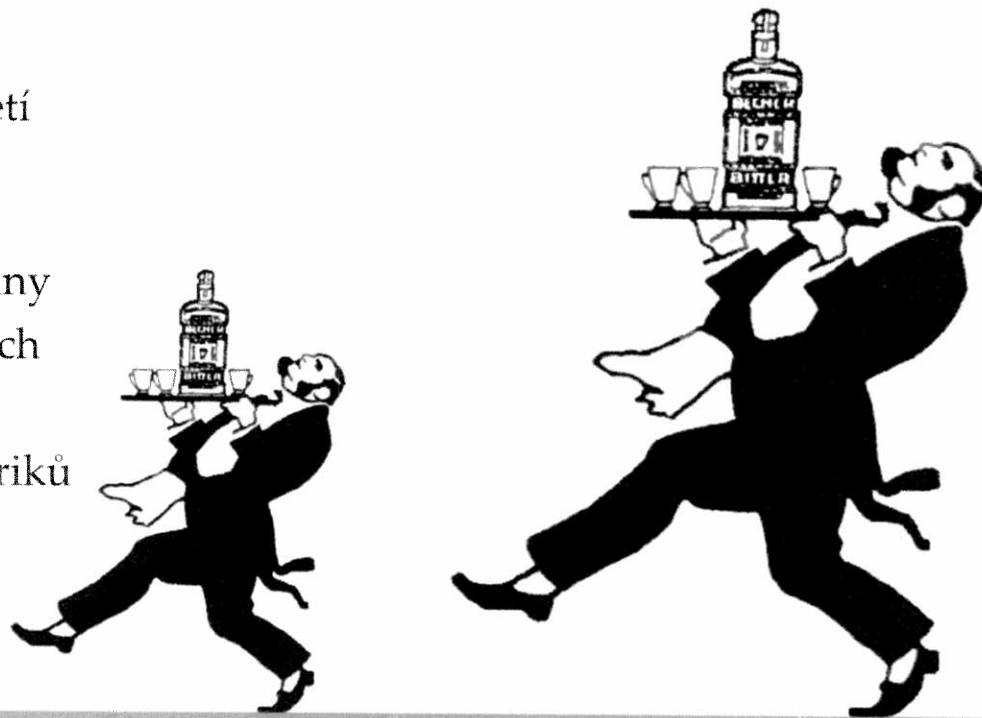
„Co by tomu řekl Jan Becher?“

11. listopadu 2009 na půdě EF VŠB-TU v Ostravě:
diskuse nad aspekty dějin podnikání v 19. a 20. století

12. listopadu 2009 na půdě FF OU v Ostravě:
zasedání Společnosti pro hospodářské a sociální dějiny
(představení projektu kolektivu P. Kladiwy o obecních
samosprávách Moravy a Slezska 1850–1914; diskuse
o XV. mezinárodním kongresu hospodářských historiků
v Utrechtu (2009))

CENTRUM PRO
HOSPODÁŘSKÉ & SOCIÁLNÍ DĚJINY

SPS-SHS 2009/11

Katedra žurnalistiky Ekonomické fakulty VŠB-TU Ostrava

a

Centrum pro hospodářské a sociální dějiny Filozofické fakulty Ostravské univerzity

ve spolupráci se Společností pro hospodářské a sociální dějiny

si Vás dovoluji pozvat

na středu 11. listopadu, na svátek sv. Martina, do Ostravy, kde se bude na půdě Ekonomické fakulty VŠB-TU konat kulatý stůl k dějinám podnikání v 19. a 20. století nazvaný

Co by tomu řekl Johann Becher?

Půjde o moderované setkání hospodářských historiků i zájemců z jiných oborů, které bude probíhat ve dvou cyklech od 10 do 12 a od 13 do 15 hodin. Organizátoři nemají na mysli klasická konferenční vystoupení a diskusi k nim, ale diskusi k různým aspektům dějin podnikání a podnikatelů (schéma bude zájemcům zasláno předem), která bude zachycena a vydána jako kolektivní monografie. Je to právě diskuse, která může přinést řadu nových pohledů na úlohu i místo této zajímavé historické disciplíny.

Ve čtvrtek 12. listopadu (svátek má Benedikt) se bude konat na půdě Filozofické fakulty Ostravské univerzity a jejího Centra pro hospodářské a sociální dějiny zasedání **Společnosti pro hospodářské a sociální dějiny**, na kterém bude představen projekt autorského kolektivu pod vedením Pavla Kladiwy **Lesk a bída obecních samospráv Moravy a Slezska 1850–1914** a proběhne diskuze věnována **XV. Světovému kongresu hospodářských historiků**, který se konal na počátku srpna letošního roku v Utrechtu.

Zájemci se mohou účastnit jedné, druhé nebo obou akcí. Pro ty, kdo se rozhodnou zůstat na obě jednání, organizátoři nabízejí příjemný večer.

Za organizátory

Prof. PhDr. Jana Geršlová, CSc.
(Ekonomická fakulta VŠB-TU)

Doc. PhDr. Aleš Zářický, Ph.D.
(Filozofická fakulta Ostravské univerzity)

Kulatý stůl k dějinám podnikání s názvem

„Co by tomu řekl Johann Becher“?

V prostorách Ekonomické fakulty VŠB-TU Ostrava dne 11. listopadu 2009

Motto: dějiny podnikání jsou součástí hospodářských dějin a ty jsou součástí tradic evropského hospodářského prostoru. Patří však dodnes mezi „popelky“, i když právě v této oblasti má naše země řadu příkladů úspěšných podnikatelů a firem, jejichž jména nebyla dodnes zapomenuta. Třeba Johann Becher, továrník z Karlových Varů, jehož výrobek má dodnes evropský rozměr. Mezi známá jména lze zařadit jistě i další podnikatelské osobnosti, které jsou dodnes v povědomí veřejnosti, jako Baťa, Křižík, Kolben, Škoda, Lanna, Guttman, Ringhoffer, Rothschild, Preiss apod.

Úvodem:

Podnikatelské aktivity ovlivnily základní hospodářské trendy, kterými ekonomiky jednotlivých zemí v jednotlivých obdobích procházely. Podnikatelé jsou označováni za nositele hospodářského vývoje, jako „motor“ hospodářského pokroku, i když tomu vždy tak nebylo. Záleželo na vyzrálosti nejen samotných podnikatelů, ale také společnosti. Tato vzájemná interakce se potom projevila v konkrétních oblastech ekonomického vývoje, sociálních vztahů a v neposlední řadě i politickém uspořádání a vztazích.

Témat k diskusi o dějinách podnikání jak v českém, tak také i v mezinárodním pojetí, je mnoho. Např. vymezení pojmu „podnikatel“ – osobnosti, která podnik, tedy hospodářskou organizaci naplňuje, úspěšně založí a/nebo samostatně a odpovědně s iniciativou vede, přičemž na sebe bere personální a kapitálové riziko. V průběhu vývoje industriální společnosti se funkce podnikatele značně proměňovala – od funkce, která slučovala vlastníka, manažera i hlavního technika, po rozdělení různých poloh v souvislosti s vývojem společnosti i ekonomických vazeb. Podnikatelské aktivity jsou spojovány s fungováním tržního hospodářství. Podnikatel je jeho „centrální institucí“, zdánlivě se tak obě instituce podmiňují, protože pro obě je předpokladem svobodné zřízení osobního vlastnictví výrobních prostředků. Pro podnikatelské aktivity byl důležitý především ekonomický prostor daný tržními vztahy. Vnější rámec tvořilo hospodářské zázemí toho kterého státu, vnitřní mimo jiné kapitálové poměry, systém řízení podniků směrem dovnitř i vně, změny vlastnických funkcí a vznik nových, manažerských funkcí apod.

Zajímavou se ukazuje také otázka respektování rovnováhy mezi hospodářským a sociálním vývojem. Doprovázejí ji úvahy o podnikatelské osobnosti, o podnikateli nejen jako nositeli hospodářského pokroku, ale také jako prvku tvorby společenského zřízení, který významným způsobem ovlivňuje sociální vývoj ve společnosti. Osobní hodnoty podnikatele byly vždy určujícím

faktorem jednání a spoluurčovaly zásady podnikání. Zakladatel firmy ovlivnil oblast, kterou dnes nazýváme podnikatelskou etikou a podnikatelskou kulturou. Celé myšlení, úsilí i starosti podnikatelů byly zaměřeny na firmu – obchodní či výrobní úspěch či neúspěch ovlivňovaly hospodářskou jistotu nejen rodiny podnikatele, ale i všech jeho spolupracovníků. Byly to nejen charakteristicky utvářené vztahy uvnitř firmy a tradice, které se vžily. Podnikatel se znal osobně se všemi svými zaměstnanci, všichni tvořili jakousi „rodinu firmy“. Znal také jejich rodinné zázemí, často byli ve firmě zaměstnáni všichni členové rodiny. Podnikatelé byli označováni jako velmi dynamické osobnosti, které také ve své rodině vyžadovaly rozhodnost a píli. Úspěch posiloval sebevědomí podnikatelů a uspokojoval touhu po společenském uznání. Většina podnikatelů byla přesvědčena o vyšším smyslu své práce. V hospodářské expanzi, kterou vykonávali s vynaložením veškeré své energie, viděli základ bohatství a tím i své hospodářské moci. Z této skutečnosti pak vyvěrala jejich nezávislost a názory ve společnosti, čímž se vlastní kruh uzavřel. Společenské postavení někteří podtrhávali účastí na společenském a politickém životě.

Pozornost může být věnována také např. diferencovaným pozicím malého, středního a velkého podniku v hospodářské soutěži. Platí stále, že i když byly velké podniky kapitálově více odolné a mohly racionálněji postupovat při dělbě práce, způsobech výroby v rámci velkoproduktu, přece jen byla prokázána větší životaschopnost a pružnost především středního, ale hlavně malého podnikání. A co otázky zavádění racionalizačního procesu v jednotlivých etapách hospodářského vývoje, nových metod řízení, které do Evropy přicházely především od 20. let 20. století, a jejich dopadů na hospodářské výsledky podnikání. Co celá oblast inovací? A jak se dívají na historii podnikání a firem dnešní ekonomové?

To všechno jsou otevřené otázky, o nichž bychom chtěli rozvinout diskusi u kulatého stolu.